

18.02.2025

Kommunal- og distriktsdepartementet

Høringsnotat

Forslag til endringer i lov om visse forhold
vedrørende de politiske partiene
(partiloven)

1	Hovedinnholdet i høringsnotatet.....	3
2	Bakgrunn.....	3
2.1	Anmodningsvedtak nr. 1 (2023–24)	3
2.2	Brev fra Partilovnemnda med forslag til lovendringer.....	3
3	Om bakenforliggende givere bør offentliggjøres.....	4
3.1	Gjeldende rett.....	4
3.1.1	Partiloven.....	4
3.1.2	Tolkningsuttalelse fra Partilovnemnda	6
3.2	Den europeiske menneskerettskonvensjon	7
3.3	Nordisk rett.....	8
3.3.1	Danmark.....	8
3.3.2	Sverige.....	9
3.4	Departementets vurdering	10
3.4.1	Behov for lovendring.....	10
3.4.2	Bidrag som gis via andre.....	11
3.4.3	Innberetning av bidragene.....	13
3.4.4	Håndheving.....	14
3.4.5	Forholdet til personopplysningsloven	15
4	Endring av beløpsgrensene i partiloven § 18 og § 20.....	15
4.1	Gjeldende rett.....	15
4.2	Departementets vurdering	16
5	Økonomiske og administrative konsekvenser	16
6	Merknader til de enkelte bestemmelsene i forslaget til lovendring.....	17
7	Forslag til endring i lov om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven)	18

1 Hovedinnholdet i høringsnotatet

Kommunal- og distriktsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i lov 17. juni 2005 nr. 102 om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven).

Departementet foreslår i dette høringsnotatet enkelte vilkår som må være oppfylt for at partier og partiledde skal kunne ta imot bidrag fra juridiske personer som har som formål eller vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier eller partiledde økonomisk. Departementet foreslår en tilsvarende bestemmelse for å kunne ta imot bidrag fra privatpersoner som har mottatt bidrag fra andre for å gi bidrag til politiske partier eller partiledde. Etter forlaget kan politiske partier og partiledde kun motta bidrag fra slike givere dersom det er kjent for partiet hvem giveren i inneværende og forrige kalenderår har mottatt bidrag fra, og partiet eller partiledde har mottatt dokumentasjon fra giveren om hvem giveren har mottatt bidrag fra. I tillegg foreslår departementet at partiet også skal innrapportere identiteten til de bakenforliggende giverne hvis bidragene deres er over de fastsatte beløpsgrensene i partiloven. Disse forslagene skal bidra til større åpenhet om finansieringen av de politiske partiene og dermed opprettholde tilliten til partiene og de politiske institusjonene.

Departementet foreslår også å oppjustere terskelverdiene i loven for når partier og partiledde har regnskapsplikt, bokføringsplikt og innberetningsplikt i tråd med utviklingen i konsumprisindeksen siden forrige justering av terskelverdiene i 2013, jf. Prop. 140 L (2011–2012).

2 Bakgrunn

2.1 Anmodningsvedtak nr. 1 (2023–24)

Stortinget fattet 5. oktober 2023 følgende anmodningsvedtak:

Stortinget ber regjeringen utrede forslag til endring av partiloven som sikrer at reelle bidragsytere av bidrag over de beløpsgrenser som loven fastsetter, innberettes og offentliggjøres. Regjeringen bes om å komme tilbake til Stortinget på egnet måte etter at utredningen er gjennomført.

2.2 Brev fra Partilovnemnda med forslag til lovendringer

I brev til statsråden av 18. desember 2023 tar Partilovnemnda opp spørsmål av betydning for «å sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet», jf. partiloven § 1 første ledd tredje strekpunkt. Nemnda kommer blant annet med forslag for å tilstrebe større åpenhet om finansieringen av de politiske partiene.

Partilovnemnda viser til at det finnes eksempler på til dels store bidrag fra foreninger, aksjonsgrupper mv. som har støtte til et eller flere bestemte politiske partier som eneste eller viktigste formål. I både 2021 og 2023 gjaldt dette f.eks. «Aksjon for borgerlig

valgseier». Utviklingen av «spleis» og lignende verktøy gir stadig nye muligheter for å kanalisere bidrag gjennom foreninger, aksjonsgrupper, enkeltpersoner mv.

Et kjennetegn ved slike aktører er at de i stor grad kanaliserer bidrag fra bakenforliggende bidragsytere, mens de egentlige givene ikke selv må tre frem. Nemnda peker på at muligheten til å holde de egentlige bidragsyterne skjult stemmer dårlig med lovens formål om å «sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet». Dette førte til at flere partier i 2021 ikke tok imot bidrag fra «Aksjon for borgerlig valgseier».

Hvordan «smutthullet» best kan tettes, må etter nemndas vurdering utredes nærmere. En mulighet er kanskje å vedta forbud mot å motta bidrag fra foreninger, aksjonsgrupper mv. som utelukkende eller i det vesentlige har som formål å støtte politiske partier eller saker med penger fra bidragsytere hvis identitet ikke er kjent for partiet. Slik plikt til å innberette bidrag over en viss størrelse ikke bare fra mellomleddet (foreningen e.l.), men også fra de underliggende givene, som ville følge av dette, kunne gi bedre samsvar mellom lovens formål om åpenhet og praksis med indirekte bidrag fra anonyme givere.

Partilovnemnda viser til at det i dag bare er partiene som har plikt til å sikre åpenhet ved å innrapportere verdien av mottatte bidrag og bidragsyters identitet, og foreslår at partiloven § 18 fjerde ledd og § 20 suppleres slik at både partiet og bidragsyteren får plikt til å innrapportere bidrag over en viss verdi. Respekten for slike regler kan tenkes sikret ved et forbud mot å motta bidrag som ikke er innrapportert av giveren selv. En slik innberetningsplikt bør etter nemndas syn gjelde både når bidragene går direkte til partiene eller deres kandidater, og når de går veien om foreninger, aksjonsgrupper mv. som har partifinansiering som eneste eller viktigste formål.

Nemnda foreslår også å gi Partilovnemnda selv, eller nemndas hjelpeorgan (Partirevisjonsutvalget) myndighet til å kreve dokumentasjon fra både foreninger, aksjonsgrupper mv. som i det vesentlige har partistøtte som formål, og fra underliggende givere.

3 Om bakenforliggende givere bør offentliggjøres

3.1 Gjeldende rett

3.1.1 Partiloven

Formål og virkeområde

Formålet til partiloven er blant annet «å sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet», jf. partiloven § 1 første ledd tredje strekpunkt.

Det følger av partiloven § 1 tredje ledd første punktum at «[l]oven gjelder for de politiske partienes hovedorganisasjon, sentrale ungdomsorganisasjon, fylkesorganisasjon, fylkesungdomsorganisasjon og kommunale organisasjon». Kapittel 3 og 4 i loven gjelder

kun for politiske partier som har registrert partinavnet i Partiregisteret, jf. tredje ledd tredje punktum.

Forbud mot å motta bidrag fra enkelte bidragsytere

Partiloven § 17 a regulerer forbud mot å motta bidrag fra enkelte bidragsytere, tilbakebetaling av ulovlige bidrag og innberetning av bidrag som ikke er tilbakebetalt.

Første ledd fastsetter at politiske partier og partiledde ikke kan motta bidrag dersom giveren er ukjent for partiet (anonyme bidrag). Det følger av andre ledd at politiske partier og partiledde heller ikke kan motta bidrag fra rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll (bokstav a) eller fra utenlandske givere (bokstav b). Hva som menes med utenlandske givere er presisert i andre ledd bokstav b. Utenlandske givere vil si «privatpersoner som ikke er norske statsborgere eller som ikke oppfyller vilkårene for å ha stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg, jf. valgloven § 2-2, eller juridiske personer som er registrert i utlandet».

Hva som menes med bidrag følger av § 17 a tredje ledd. Med bidrag menes «enhver form for støtte».

Hva partiet eller partiledde skal gjøre hvis det mottar et bidrag det ikke har lov til å motta etter de nevnte bestemmelsene, følger av § 17 a fjerde ledd. Ulovlige bidrag skal tilbakebetales til giver innen fire uker etter at de er mottatt. Hvis bidraget ikke kan tilbakebetales til giver, skal det overføres til statskassen innen den samme fristen.

Det følger av § 17 a femte ledd at dersom partiet eller partiledde ikke betaler tilbake til giver et ulovlig bidrag etter § 17 a eller overfører det til statskassen innen fire uker etter at det er mottatt, skal partiet eller partiledde innberette bidraget senest fem måneder etter regnskapsårets avslutning.

Innberetning og identifisering av bidrag og bidragsytere

Partiloven § 18 fjerde ledd pålegger politiske partier og partiledde «å innberette bidrag over 10 000 kroner som er mottatt i perioden 1. januar til og med fredag før valgdag». Slike bidrag skal innberettes «senest fire uker etter at bidraget er mottatt», men senest «innen utløpet av fredag før valgdag». Det følger av merknaden til bestemmelsen at identiteten til bidragsyter skal opplyses i samsvar med § 20 femte ledd, jf. Ot.prp. nr. 140 L (2011–2012) s. 104.

Det følger av partiloven § 20 første ledd at dersom en bidragsyter i løpet av perioden har gitt ett eller flere bidrag som til sammen overstiger bestemte beløpsgrenser, skal bidragets verdi og bidragsyterens identitet oppgis særskilt. For bidrag til partiets hovedorganisasjon gjelder dette bidrag som til sammen utgjør en verdi på 35 000 kroner eller mer. For bidrag til partiledde på fylkeskommunalt nivå gjelder dette bidrag som til sammen utgjør en verdi på 23 000 kroner eller mer, og for bidrag til partiledde på kommunalt nivå gjelder dette bidrag som til sammen utgjør en verdi på 12 000 kroner eller mer.

Av § 20 femte ledd fremgår det hvordan bidragsyterne skal identifiseres. Privatpersoner skal identifiseres med navn og bostedskommune, og andre bidragsytere skal identifiseres med navn og postadresse.

Det følger av § 22 at det er et sentralt register for innberetninger etter partiloven, som skal «sammenstille opplysningene om partienes og partiledenes innberetninger og gjøre dette offentlig tilgjengelig på en hensiktsmessig måte, for eksempel ved bruk av elektroniske hjelpemidler». Statistisk sentralbyrå (SSB) er registerfører for innrapporteringene, jf. § 22 første og andre ledd og partilovforskriften § 2-1. Partilovforskriften § 2-2 tredje ledd fastsetter at SSB skal utarbeide standardiserte skjemaer for innrapportering og gjøre disse elektronisk tilgjengelige for partiene og partiledene. Partiene og partiledene skal benytte det elektroniske innrapporteringsverktøyet som SSB har etablert, jf. § 2-2 første ledd. Det skal foretas papirbasert innberetning når elektronisk innberetning ikke er mulig, jf. § 2-2 andre ledd. SSB sammenstiller opplysningene og offentligjør navn på innberettede bidragsytere på nettsiden www.partifinansiering.no i tråd med partilovforskriften § 2-3.

Partilovnemndas myndighet

Partiloven § 24 andre ledd bokstav a-c gir Partilovnemnda myndighet til «å tolke reglene i denne loven og i forskrift gitt med hjemmel i loven», «kontrollere at finansieringsbestemmelsene i loven overholdes» og «fatte vedtak om bruk av administrative sanksjoner og inndragning». Nemnda er et uavhengig forvaltningsorgan, som ikke kan instrueres i enkeltsaker, jf. partiloven § 24 første ledd.

3.1.2 Tolkningsuttalelse fra Partilovnemnda

Partilovnemnda ga 1. februar 2021 en tolkningsuttalelse om partiloven § 17 a om anvendelse av forbudet mot anonyme bidrag mv. ved innsamlingsaksjoner. Nemnda la til grunn at forbudet mot anonyme bidrag ikke omfatter bidrag mottatt som resultat av innsamlingsaksjoner, nærmere bestemt «alminnelige bidrag gitt i lotterier, bøsseinnsamlinger, «kronerulling» på medlemsmøter og lignende». Dette er etter nemndas syn innsamlingsformer som bare unntaksvis gjør det mulig å identifisere den enkelte giver. Nemnda viser videre til at både utvalgsutredningen (NOU 2004:25) og lovproposisjonen (Ot.prp. nr. 84 (2004–2005)) forutsetter at «enkeltbidrag av større verdi» som mottas under innsamlingsaksjoner og lignende, skal identifiseres og kategoriseres som «bidrag fra andre» (jf. partiloven § 19 andre ledd bokstav i-m). Når bidraget overstiger de respektive terskelverdiene, skal det på vanlig måte innberettes særskilt etter reglene i partiloven § 18 fjerde ledd og § 20 første ledd.

Nemnda legger videre til grunn at unntaket som utgangspunkt gjelder uten hensyn til hvilke innsamlingskanaler som benyttes, og dermed også bidrag som mottas digitalt. Dernest legger nemnda til grunn at unntaket bare gjelder når innsamlingen skjer som ledd i partiets egen virksomhet og ikke er av større verdi:

Unntaket fra forbudet mot anonyme bidrag gjelder likevel bare når innsamlingen skjer som ledd i partiets egen virksomhet. For bidrag fra andre gjelder andre regler (jf. partil. § 19 andre ledd).

Unntaket gjelder heller ikke enkeltbidrag av større verdi og for flere bidrag fra samme kilde som sammenlagt er av større verdi. De praktiske hensyn som unntaket hviler på, må veies mot de viktige hensyn som forbudet mot anonyme bidrag skal ivareta. Hensynene bak unntaket veier også mindre tungt når innsamlingen skjer med metoder som gjør det mulig å identifisere den enkelte giver.

Ut fra dagens forhold legger Partilovnemnda til grunn at enkeltbidrag på mer enn kr. 2000,- (to tusen), skal spores tilbake til giveren, regnskapsføres og innrapporteres som bidrag mv. i samsvar med reglene i partiloven. Det samme gjelder når summen av flere bidrag fra samme kilde, i løpet av et kalenderår til sammen utgjør mer enn kr. 2000,- (to tusen).

Plikten til identifisering mv. av bidrag til en verdi av mer enn kr. 2000,- gjelder uavhengig av innsamlingsform. Når sporing av slike beløp ikke blir foretatt eller er umulig, gjelder forbudet mot å motta anonyme bidrag (om konsekvensene, se partil. § 17 a fjerde ledd og femte ledd).

Når det gjelder innsamling som er organisert av andre enn partiet eller partiledet selv, legger nemnda til grunn at den person eller organisasjon som overfører pengene til partiet, regnes som bidragsyter som skal identifiseres etter reglene i partiloven. Nemnda legger videre til grunn at den som organiserer en slik innsamling, ikke er bundet av lovens forbud mot anonyme bidrag. Det innebærer at overførte beløp vil kunne inkludere midler fra anonyme givere, utenlandske givere mv., og at denne muligheten for å omgå lovbestemte forbud, innebærer at partier vil ha en særlig aktsomhetsplikt når det mottar innsamlede midler.

Nemnda viser avslutningsvis til at partiene har ansvar for å bidra til å realisere lovens formål om åpenhet om finansieringen av deres virksomhet og motvirke korrupsjon. Det innebærer for det første at når partiet selv organiserer innsamlingsaksjoner, må sikre at kilden til bidrag over 2000 kroner blir identifisert. For det andre må partier være på vakt overfor bidrag fra utenlandske givere, anonyme givere osv.

3.2 Den europeiske menneskerettskonvensjon

Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) er vedtatt av de 46 medlemslandene i Europarådet. Konvensjonen er gjort til norsk lov gjennom lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) § 2 og har forrang foran annen norsk lovgivning, jf. menneskerettsloven § 3.

Artikkel 11 om forsamlings- og foreningsfrihet er en sentral bestemmelse som berører retten til å gi og ta imot tilskudd/begrensninger i hvordan politiske partier finansieres. Et av målene med bestemmelsen er å beskytte yringsfriheten etter artikkel 10. jf. Freedom and Democracy Party (ÖZDEP) v. Turkey. Artikkel 11 lyder som følger:

1. Enhver har rett til fritt å delta i fredelige forsamlinger og til frihet til forening med andre, herunder rett til å danne og slutte seg til fagforeninger for å verne sine interesser.
2. Utøvelsen av disse rettigheter skal ikke bli undergitt andre innskrenkninger enn de som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale

sikkerhet eller offentlige trygghet, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral eller for å beskytte andre rettigheter og friheter. Denne artikkel skal ikke hindre at lovlige innskrenkninger blir pålagt utøvelsen av disse rettigheter for medlemmene av de væpnede styrker, av politiet og av statsforvaltningen.

Vurderingen av om hvorvidt en eventuell innskrenkning i forsamlings- og foreningsfriheten er rettfærdiggjort er tredelt, jf. artikkel 11 andre ledd. Det kreves 1) lovhjemmel, 2) et legitimt formål og 3) at det eventuelle inngrepet må være nødvendig. EMD har uttalt at vilkårene for unntak fra forsamlings- og foreningsfriheten skal tolkes strengt, jf. blant annet Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey. Kravet om at en eventuell begrensning skal være «foreskrevet ved lov» innebærer ikke bare et krav om rettsgrunnlag i nasjonal rett, men gjelder også kvaliteten på den aktuelle lovbestemmelsen, se for eksempel CUMHURİYET HALK PARTİSİ v. TURKEY:

The Court reiterates that for a law to pass the “prescribed by law” test in Article 11 § 2 of the Convention, it must be formulated with sufficient precision to enable an individual to foresee, to a degree that is reasonable in the circumstances, the consequences which a given action may entail and to regulate his conduct accordingly.

I tillegg til EMK artikkel 10 og 11 kan et eventuelt krav om å offentliggjøre navnene på bidragsytere være berørt av EMK artikkel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv:

1. Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.
2. Det skal ikke skje noe inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne rettighet unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.

Departementet viser til at spørsmålet om samsvar mellom partilovens forbud mot anonyme bidrag og EMK ble vurdert i NOU 2004: 25 *Penger teller, men stemmer avgjør*. Departementet har undersøkt nyere rettspraksis og har ikke funnet rettspraksis som tilsier at en lovbestemmelse som i bestemte tilfeller gir partiene plikt til å innberette bakenforliggende givere som beskrevet i punkt 3.4, vil stride mot EMK.

3.3 Nordisk rett

3.3.1 Danmark

Det følger av lov om private bidrag til politiske partier og offentliggjørelse af politiske partiers regnskaber (partiregnskabsloven) § 3 første ledd første punktum at partier som har stilt til valg ved det sist avholdte valg til Folketinget eller Europaparlamentet, skal avlegge regnskaper over partiets landsorganisasjons inntekter og utgifter. Det følger av andre punktum nr. 5 at regnskapet skal inneholde opplysninger om tilskudd fra «internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder, fonde og foreninger». Inn under denne bestemmelsen faller det som i Danmark kalles «erhvervsklubber». Disse kjennetegnes av

at borgere og virksomheter går sammen og danner en klubb, hvor de for eksempel drøfter politikk og yter støtte til politiske partier.

Dersom en erhvervsklubb yter støtte til et politisk parti, og bidraget er mer enn (i 2025) kr 24 500 i et kalenderår, skal partiet opplyse om navn og adresse til erhvervsklubben i regnskapet sitt, jf. partiregnskabsloven § 3 andre ledd og § 5 a første ledd. Det er ikke krav om at partiet skal opplyse om navnet til medlemmene av klubben eller de som har gitt penger til klubben. Noen partier opplyser imidlertid frivillig om bidrag over beløpsgrensen som er ytet til erhvervsklubben.

Erhvervsklubbmodellen er blitt kritisert fordi den er blitt brukt av givere til å gi mer enn beløpsgrensen til erhvervsklubben, og samtidig forbli anonyme fordi navnet på slike givere ikke trenger å fremgå av partienes regnskaper. Problemstillingen rundt ervervsklubber er diskutert jevnlig i Danmark, men det har foreløpig ikke vært flertall for å endre reglene for hvem som skal oppgis som giver av bidrag som ytes av erhvervsklubber.

3.3.2 Sverige

Det følger av lag (2018:90) om insyn i finansiering av partier § 9 at «partier och deras sidoorganisationer, ledamöter och ersättare för ledamöter samt valkandidater för partier» ikke kan ta imot anonyme bidrag som overstiger 0,05 «prisbasbelopp». Beløpet er fastsatt til 58 800 svenske kroner i 2025.

Politiske partier skal levere inntektsregnskap, jf. loven § 3. Av § 11, jf. § 20 følger det at for bidrag fra privatpersoner, ideelle foreninger innenfor partiet eller innenfor sideorganisasjoner til partier, foretak, organisasjoner, foreninger og andre sammenslutninger samt stiftelser som overstiger 0,005 «prisbasbelopp» skal størrelsen på beløpet angis særskilt i regnskapet.

Partier som tar imot bidrag fra særskilte innsamlingsorganisasjoner, skal rapportere dette som bidrag fra organisasjonen. Partiene har ikke en plikt til å oppgi de opprinnelige givernes identitet. Det ble drøftet i forarbeidene til loven om det burde foreslås en rapporteringsplikt for særskilte innsamlingsorganisasjoner, jf. Prop. 2017/18:55 s. 62–63. I proposisjonen fremgår det at komiteen som utredet loven viste til at det ikke fantes særskilte innsamlingsorganisasjoner som støttet partiene. Videre viste komiteen til at det var utfordrende på en tilstrekkelig tydelig måte å avgrense hva en slik organisasjon er. Komiteen anbefalte på den bakgrunn at det ikke ble innført noen rapporteringsplikt for særskilte innsamlingsorganisasjoner etter innsynsloven og regjeringen sluttet seg til dette.

Den svenske regjeringen satte i juni 2023 ned en komité om «förstärkt insyn och transparens i finansieringen av politiska partier». Komiteen fikk blant annet i oppgave å se på om det var behov for å tydeliggjøre forbudet mot anonyme bidrag, om særskilte innsamlingsorganisasjoner skal omfattes av rapporteringsplikt, om utenlandske bidrag ikke skal være tillatt og om det bør innføres særskilte krav til samtykke fra enkeltmedlemmer når det gjelder støtte til politiske parti fra arbeidslivets organisasjoner.

Frist for levering av oppdraget ble satt til 15. februar 2025. Komiteen fikk i januar 2025 et tilleggsoppdrag om å

- redovisa hur en fullständig författningsreglering, som ställer krav på att bidrag från organisationer på arbetsmarknaden till politiska partier ska vara frivilliga för den enskilde medlemmen, skulle kunna se ut, och
- analysera och bedöma hur en sådan reglering skulle förhålla sig till relevanta regelverk.

Oppdraget skal leveres senest 15. mai 2025.

3.4 Departementets vurdering

3.4.1 Behov for lovendring

Det følger av partiloven § 1 første ledd at formålet med loven blant annet er «å sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet».

Dersom offentligheten ikke har innsyn i hvordan de politiske partiene blir finansiert, vil det kunne redusere befolkningens tillit til politikerne og dermed tilliten til de folkevalgte nivåene og regjeringen. I sin utredning NOU 2004: 25 *Penger teller, men stemmer avgjør* s. 26 uttalte partifinansieringsutvalget blant annet følgende om tillit:

Et høyt tillitsnivå har en egenverdi. Tillit er også en nødvendig betingelse for stabilt demokrati (Lipset 1959). Uten tillit til politikere og politiske institusjoner vil beslutninger som fattes på vegne av fellesskapet ha lav legitimitet

Utvalget la til grunn at åpenhet om finansieringen både kan bidra til å sikre partienes selvstendighet og autonomi og har en kriminalitetsforebyggende begrunnelse. I tillegg la utvalget til grunn at å «kanalisere private penger inn i politikken på en betryggende måte, vil øke offentlighetens tillit til systemet», jf. NOU 2004: 25 s. 83. Departementet mener at det fra et tillitsperspektiv er uheldig at offentligheten ikke har innsyn i hvilke givere som står bak bidrag som ytes via foreninger som har som formål å yte støtte, da partiloven slik Partilovnemnda tolker loven, ikke krever at partiene også skal innberette de bakenforliggende givene.

Forbudet mot å ta imot bidrag fra givere omtalt i partiloven § 17 a første og andre ledd, gjelder kun for politiske partier og partiledde. Det gjelder ikke for de som samler inn bidrag til politiske partier og partiledde. Dette innebærer som Partilovnemnda skriver i sitt brev, at innsamlede midler som gis i bidrag til et politisk parti eller partiledde, kan stamme fra anonyme givere, rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll eller utenlandske givere. Dette er etter departementets vurdering ikke i tråd med formålsbestemmelsen i partiloven, og kan både svekke befolkningens tillit til de politiske partiene og åpne for korrupsjon og hvitvasking. Departementet deler derfor Partilovnemndas og Stortingets vurdering om at det er behov for å endre partiloven, slik at det også blir åpenhet om hvem som har gitt bidrag til foreninger, aksjonsgrupper mv. som gir bidrag til politiske partier eller partiledde.

3.4.2 Bidrag som gis via andre

Partiloven gjelder for de politiske partiene, og lovens system er at partiene må innberette sine bidragsytere. Bidragsyterne har ingen plikter etter partiloven. Hvordan en bidragsyter har skaffet til veie midlene, blir ikke kjent for offentligheten gjennom dette systemet. Det innebærer at det heller ikke blir kjent for offentligheten dersom noen gir et bidrag gjennom for eksempel en organisasjon eller en innsamlingsaksjon.

Departementet ønsker i størst mulig grad åpenhet om finansieringen av de politiske partiene slik at allmennheten sikres innsyn for å opprettholde tilliten til de politiske partiene og de politiske institusjonene. For å oppnå økt åpenhet om finansieringen der bidrag gis gjennom andre juridiske eller fysiske personer, foreslår departementet endringer i partiloven § 17 a. Formålet med endringen er å sikre åpenhet om hvem som har gitt økonomiske bidrag til organisasjoner som gir bidrag til politiske partier. I tillegg er det et formål med endringen å unngå at bidrag som ellers ville ha vært ulovlig å motta fordi bidraget for eksempel er fra et utenlandsk rettssubjekt, kan mottas av partiene hvis de gis via en organisasjon.

Departementet foreslår å ta inn et nytt punktum i første ledd som slår fast at politiske partier og partiledde kun kan motta bidrag fra en juridisk person som har som formål eller som en vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier økonomisk dersom partiet eller partiledde er kjent med hvem som har gitt bidrag til den juridiske personen. Formålet med eller en vesentlig del av virksomheten må etter en objektiv vurdering være å støtte politiske partier økonomisk. Personer som yter støtte til disse organisasjonene, gir støtten for at hele eller deler av den skal gis som støtte til politiske partier.

Departementet antar at det ofte vil være relativt greit for partiene og partileddene å fastslå om et bidrag kommer fra en bidragsyter som har som formål eller som en vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier. Dersom partiet eller partiledde er i tvil, må det foreta undersøkelser for å kunne bringe på det rene om bidragsyteren er omfattet av den foreslåtte lovendringen. Dette kan for eksempel være å sjekke medieomtale, bidragsyterens profilering på sosiale medier eller å ta direkte kontakt med bidragsyteren. Dersom partiet eller partiledde etter å ha foretatt nærmere undersøkelser fortsatt er i tvil om det er lov å ta imot bidraget, bør partiet eller partiledde avstå fra å ta imot bidraget. Departementet antar likevel at en slik situasjon sjelden vil oppstå, da det vil være både i bidragsyterens og partiets eller partileddes interesse å bringe klarhet i dette forholdet, slik at partiet eller partiledde kan ta imot bidraget. Svært få av bidragene partiene mottar antas dessuten å falle innunder forslaget.

Den foreslåtte lovendringen innebærer at partiene og partileddene kan måtte gjøre flere undersøkelser i forbindelse med mottak av bidrag. Dersom det ikke er kjent for partiet eller partiledde hvem bidragsyteren har mottatt bidrag fra, eller det ikke har mottatt dokumentasjon på dette, vil det ikke være lov å motta bidraget. Er bidraget mottatt, skal det tilbakebetales til giver innen fire uker, jf. partiloven § 17 a fjerde ledd første punktum. Dersom bidraget ikke tilbakebetales, skal det inndras etter partiloven § 29 første ledd.

Forslaget innebærer at arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner og bruker- og interesseorganisasjoner som hovedregel vil falle utenfor virkeområdet til bestemmelsen

ettersom de hovedsakelig ivaretar andre formål enn å gi økonomisk støtte til de politiske partiene. Arbeidstakertaker- og arbeidsgiverforeningenes formål er hovedsakelig å fremme arbeidstakernes og arbeidsgivernes interesser. Det er heller ikke en vesentlig del av deres virksomhet å gi økonomisk støtte til politiske partier.

Departementet mener det ikke er ønskelig eller hensiktsmessig at arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner som gir bidrag til politiske partier, skal oppgi sine medlemmer som bidragsytere til de politiske partiene. Departementet mener heller ikke det er ønskelig at bruker- og interesseorganisasjoner som ikke har som formål eller en vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier økonomisk, skal oppgi medlemmer dersom de gir bidrag til politiske partier. Medlemskap i de ulike organisasjonene kan gi tilgang på ulike tjenester og medlemsfordeler, og medlemsavgift kan normalt ikke betraktes som et bakenforliggende bidrag. Medlemmene har normalt heller ikke forutsetninger for å vite hvorvidt organisasjonen vil støtte et politisk parti økonomisk. Departementet legger til grunn at medlemskontingenter i de fleste tilfeller også vil ligge under de beløpsgrensene som gjelder etter partiloven for å identifisere bidragsytere.

Dersom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner eller bruker- og interesseorganisasjoner som ikke har som formål eller en vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier økonomisk mottar gaver og donasjoner, kan disse pengene bli brukt til å støtte et politisk parti. Departementet kan ikke se at det er ønskelig at bidragsyterne skal oppgi hvem de har fått slike gaver fra. Formålet bak slike gaver er normalt ikke å støtte politiske partier, men støtte til en forenings arbeid. Personer som yter støtte til ulike organisasjoners arbeid, gir normalt sin støtte uten noen føringer for hva støtten skal brukes til. Det er opp til organisasjonen hvordan slike pengegaver skal forvaltes, og det er ikke mulig for personene som gir støtte til slike organisasjoner på forhånd å vite om organisasjonen vil gi støtte til et politisk parti. Hvis en regel skulle omfatte også disse personene, vil de kunne fremstå som støttespillere for et parti når det ikke har vært hensikten. De vil normalt heller ikke vite om slik støtte skal gis på tidspunktet de gir bidraget. Formålet med denne lovendringen er kun å skape økt åpenhet om finansieringen av politiske partier der bidrag gis gjennom andre, og ikke økt åpenhet om fra hvem bidragsytere generelt sett har mottatt sine midler fra.

Det bør etter departementets vurdering være en tilsvarende regel når det gjelder bidrag fra fysiske personer (privatpersoner) som har samlet inn penger fra andre personer for å gi som bidrag til politiske partier. Formålet med innsamlingen eller bidraget må være at det helt eller delvis skal gis videre til et politisk parti. Regelen bør både omfatte bidrag som gis digitalt gjennom bankoverføringer og gjennom ulike elektroniske virkemidler og bidrag som gis fysisk, selv om det sistnevnte antagelig er lite utbredt. Departementet foreslår derfor å ta inn en bestemmelse som slår fast at politiske partier ikke kan motta bidrag fra fysiske personer som har mottatt bidrag fra andre for å gi bidrag til politiske partier, med mindre partiet er kjent med og har mottatt dokumentasjon på hvem den fysiske personen har mottatt bidrag fra.

Bidrag som vil være ulovlige for partiene å motta fordi de for eksempel er fra en utenlandsk organisasjon eller fra personer som ønsker å være anonyme, bør slik

departementet ser det ikke kunne kanaliseres gjennom juridiske eller fysiske personer som samler inn penger for å støtte de politiske partiene økonomisk. For å unngå at det kan gjøres foreslår departementet at partiene ikke har lov til å motta bidraget hvis en eller flere av de som har gitt bidrag til bidragsyteren, er rettssubjekter nevnt i § 17 a første og andre ledd.

Juridiske personer som er opprettet med formål om å gi økonomisk støtte til de politiske partiene eller har dette som en vesentlig del av sin virksomhet, kan også støtte partiene gjennom andre former for politisk arbeid, for eksempel ved avisannonser eller annet påvirkningsarbeid. Det vil dermed ikke nødvendigvis være mulig å identifisere hvilke midler som er benyttet som økonomiske bidrag til de politiske partiene etter partiloven og hva som er benyttet på annet politisk arbeid. Bidragsyteren vil heller ikke nødvendigvis gi bidraget til partiet det samme året som vedkommende mottok bidraget. Departementet foreslår med dette som bakgrunn at det er bidrag den juridiske personen har mottatt det kalenderåret pengene gis og det kalenderåret før pengene gis, partiene skal innberette opplysninger om. Av hensyn til at regelverket bør være så likt som mulig for juridiske personer og fysiske personer foreslår departementet en tilsvarende tidsramme for bidrag fra fysiske personer som har samlet inn bidrag fra andre.

Lovforslaget innebærer at det politiske partiet eller partiledet må motta informasjon om og dokumentasjon på hvem bidragsyter har mottatt støtte fra, jf. forslag til nytt femte ledd i § 20. Hvis partiet eller partiledet ikke mottar denne informasjonen fra bidragsyteren, vil ikke partiet være kjent med de bakenforliggende giverne og bidraget vil ikke være lov å motta.

Partier som mottar slike ulovlige bidrag, må tilbakebetale bidraget innen fire uker, jf. partiloven § 17 a fjerde ledd. Hvis bidraget ikke kan tilbakebetales til giver, skal det overføres til statskassen innen den samme fristen.

3.4.3 Innberetning av bidragene

For å ivareta målet om økt åpenhet, må bidragene identifiseres. Departementet foreslår på den bakgrunn å ta inn en bestemmelse i partiloven § 20 om at de som har gitt bidrag til juridiske personer eller privatpersoner nevnt i § 17 a første ledd andre punktum, skal identifiseres etter regelen i § 20 gjeldende femte ledd (nytt sjettede ledd). Formålet er at de bakenforliggende giverne blir identifisert etter gjeldende regler og er tilgjengelig for befolkningen på nettsiden partifinansiering.no. For at partiene skal kunne innberette bidrag i tråd med reglene, er det nødvendig at dokumentasjonen de mottar også viser hvilke beløp som er overført fra de bakenforliggende bidragsyterne.

Departementet har vurdert om det også bør innberettes og offentliggjøres hvor mye hver enkelt bakenforliggende giver har bidratt med. Som nevnt vil organisasjoner som samler inn penger for å støtte de politiske partiene, også kunne benytte de innsamlede midlene på annet arbeid for å yte støtte, og det vil ikke nødvendigvis være et en-til-en-forhold mellom beløpene fra organisasjonens bidragsytere og beløpet organisasjonen har gitt som bidrag til det politiske partiet. På den bakgrunn har departementet kommet til at det vil være tilstrekkelig at navnene på de bakenforliggende giverne innberettes og offentliggjøres.

Partiet må fortsatt også innberette bidragsyteren som har overført pengene, og bidragets verdi.

Partilovnemnda har som nevnt i brev til departementet foreslått at både partiet og bidragsyteren får plikt til å rapportere bidrag over beløpsgrensene. En slik plikt for bidragsyteren til å rapportere bidragene bør etter nemndas syn gjelde både når bidragene går direkte til partiene og når det går veien om organisasjoner, aksjonsgrupper mv. Departementet viser til at partiloven gjelder for de politiske partiene, og at partienes innberetning vil sikre den ønskede åpenheten om finansieringen. Det er slik departementet ser det ikke nødvendig å pålegge en innberetning fra begge parter. Som omtalt ovenfor i punkt 3.4.2 er det en forutsetning at partiene får opplysninger og dokumentasjon om de bakenforliggende givere for at partiene lovlig skal kunne motta bidraget og innberette opplysningene. Med dette som bakgrunn, vil departementet ikke foreslå en selvstendig innberetningsplikt for bidragsyterne etter loven.

3.4.4 Håndheving

Partilovnemnda har etter gjeldende regelverk myndighet til å kontrollere at finansieringsbestemmelsene i loven er overholdt, jf. partiloven § 24 andre ledd bokstav b. Nemnda har også anledning til å be Partirevisjonsutvalget om å utføre en kontroll av om partiet eller partiledet har oppfylt reglene i partiloven kapittel 4. Både nemnda og utvalget kan kreve at partiet legger frem all dokumentasjon av betydning, jf. tredje og fjerde ledd.

Partilovnemnda har foreslått at departementet bør vurdere å foreslå en lovendring for å gi Partilovnemnda eller Partirevisjonsutvalget myndighet til å kreve dokumentasjon fra både foreninger, aksjonsgrupper mv. som i det vesentlige har partistøtte som formål, og fra underliggende givere. Departementet viser til at hverken nemnda eller utvalget etter gjeldende regler kan kreve dokumentasjon fra partienes bidragsytere. Partiloven gjelder for de politiske partiene og legger ingen plikter på deres bidragsytere. Departementet mener det bør gjøres en grundigere utredning av behovet for å pålegge dokumentasjonsplikt fra bidragsytere og hvordan en slik reguleringen bør gjøres, før dette eventuelt foreslås. Selv om det totalt sett er mange partier og partiledet som er omfattet av partilovens regler om innberetning av bidrag, antar departementet at få av disse i praksis vil omfattes av forslaget her. Departementet foreslår derfor ingen endringer i nemndas myndighet for kontroll med partifinansieringen, administrative sanksjoner eller inndragning. Nemnda vil kunne treffe vedtak etter partiloven §§ 28 og 29 om administrative sanksjoner og inndragning ved partienes brudd på bestemmelsene departementet foreslår i dette høringsnotatet. Nemnda vil imidlertid ikke kunne kreve dokumentasjon fra eller føre noen kontroll med juridiske eller fysiske personer som yter bidrag som er samlet inn fra andre.

Domstolene vil på tilsvarende måte som i andre tilfeller kunne prøve alle sider av Partilovnemndas vedtak knyttet til de foreslåtte bestemmelsene, jf. partiloven § 28 andre ledd og § 29 andre ledd.

3.4.5 Forholdet til personopplysningsloven

Reglene i personopplysningsloven 15. juni 2018 nr. 38 gjelder ved «helt eller delvis automatisert behandling av personopplysninger og ved ikke-automatisert behandling av personopplysninger som inngår i eller skal inngå i et register», jf. § 2 første ledd. Det følger av loven § 1 at EUs personvernforordning 2016/679 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger skal gjelde som norsk lov.

Både den som samler inn og gir fra seg opplysningene, dvs. organisasjonen eller privatpersonen, og den som mottar opplysningene, dvs. partiene må oppfylle personvernforordningens krav til behandlingsgrunnlag. For å kunne behandle personopplysningene, må det foreligge et behandlingsgrunnlag, både for den som utleverer og de som mottar opplysningene. Behandlingsgrunnlaget for partienes behandling av opplysningene, dvs. innberetningen av hvem som er de bakenforliggende givere slik at det kan offentliggjøres på partifinansiering.no, vil være personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav c (behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige). Grunnlaget for behandlingen må fastsettes i unionsretten eller medlemsstatens nasjonale rett, jf. artikkel 6 nr. 3. Departementets forslag til § 17 a første ledd og § 20 femte ledd vil ivareta dette.

Artikkel 9 nr. 1 setter som hovedregel et forbud mot behandling av «særlige kategorier av personopplysninger» som blant annet «politisk oppfatning». Slike opplysninger kan likevel behandles hvis vilkårene i artikkel 9 nr. 2 er oppfylt. Departementet legger til grunn at vilkåret i artikkel 9 nr. 2 bokstav g vil være oppfylt i dette tilfellet (behandlingen er nødvendig av hensyn til viktige allmenne interesser, på grunnlag av unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som skal stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser).

Den enkelte organisasjon må sørge for behandlingsgrunnlag for behandlingen av personopplysningene til de bakenforliggende givere. Departementet legger til grunn at det innebærer at organisasjonene må innhente samtykke fra sine givere, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav a.

4 Endring av beløpsgrensene i partiloven § 18 og § 20

4.1 Gjeldende rett

Partiloven har beløpsgrenser knyttet til regnskapsplikt, bokføringsplikt og innberetningsplikt. Loven har i § 18 tredje ledd en regel som slår fast at partiledde som i løpet av året har hatt samlede inntekter på under 12 000 kroner, er unntatt regnskapsplikt, bokføringsplikt og innberetningsplikt. I stedet skal de gi en erklæring (forenklet innberetning) om at inntektene er under denne beløpsgrensen. Denne beløpsgrensen var frem til en lovendring i 2013 på 10 000 kroner. Fjerde ledd fastsetter at partier og

partiledd i valgår skal innberette alle bidrag over 10 000 kroner som er mottatt i perioden 1. januar til og med fredagen før valgdagen. Denne regelen om innberetning av bidrag i valgår ble innført ved en lovendring i 2013.

Partiloven § 20 fastsetter beløpsgrenser for innberetning av bidragets verdi og identifisering av bidragsytere. For partiets hovedorganisasjon er beløpsgrensen 35 000 kroner. For fylkesorganisasjoner er den 23 000 og for kommunale organisasjoner er den 12 000 kroner. Frem til 2013 var disse beløpsgrensene henholdsvis 30 000, 20 000 og 10 000 kroner.

Det er forutsatt i lovens forarbeider at beløpsgrensene må justeres over tid i tråd med lønns- og prisvekst, jf. NOU 2004: 25 s. 97 og Prop. 140 L (2011–2012) punkt 5.1.8.9.

4.2 Departementets vurdering

Departementet legger til grunn at terskelverdiene i loven skal oppjusteres over tid som følge av generell prisvekst. Departementet foreslår derfor en justering av alle grensene (terskelverdiene) i loven som svarer til den gjennomsnittlige utviklingen i konsumprisindeksen (KPI) siden forrige justering som ble vedtatt i februar 2013 og trådte i kraft 1. mars 2013.

Kapittel 4 i partiloven trådte i kraft 1. juli 2005 mens resten av loven trådte i kraft 1. januar 2006. Av Prop. 140 L (2011–2012) s. 48, som ble lagt frem i juni 2012, fremgår det at veksten i KPI var 14,2 prosent siden 1. januar 2005. Det er imidlertid uklart frem til hvilket tidspunkt prisstigningen er regnet. Departementet viser til at prisstigningen fra 1. januar 2005 til desember 2024 ifølge Statistisk sentralbyrå er på 66 prosent og foreslår at beløpsgrensene oppjusteres i tråd med dette, avrundet oppover til nærmeste tusen kroner. Departementet foreslår at beløpsgrensene for når et parti er omfattet av regnskaps-, bokførings- og innberetningsplikten i loven § 18 tredje ledd økes fra 12 000 til 17 000 kroner. Når det gjelder beløpsgrensen for innrapportering av bidrag i valgår, foreslår departementet at den økes fra 10 000 til 15 000 kroner.

Videre foreslår departementet at beløpsgrensene i § 20 om innberetning av et bidrags verdi og identifisering av bidragsytere økes fra 35 000, 23 000 og 12 000 kroner til henholdsvis 50 000 kroner (sentralt nivå), 34 000 kroner (fylkeskommunalt nivå) og 17 000 kroner (kommunalt nivå).

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene vil hovedsakelig knytte seg til partienes og partiledenes innberetning av bidrag og hvordan registerfører organiserer innrapporteringen og offentliggjøringen av opplysningene. Totalt var det i 2023 i underkant av 3200 partiledd med rapporteringsplikt i partiportalen. Departementet antar imidlertid at få av de bidrag som har blitt gitt til de politiske partiene og partiledene, vil omfattes av forslaget. SSB har utarbeidet standardiserte skjemaer for innrapportering fra partiene og partiledene og sørger for offentliggjøring på nettsiden www.partifinansiering.no. Endringen i partiloven vil føre til behov for justeringer i SSBs

løsninger. Samlet er departementets vurdering at forslagene har ikke administrative eller økonomiske konsekvenser av vesentlig betydning.

6 Merknader til de enkelte bestemmelsene i forslaget til lovendring

Til § 17 a

Første ledd andre og tredje punktum er nytt og medfører at politiske partier og partiledde for å kunne motta bidrag i visse tilfeller må være kjent med hvem som har gitt bidrag til den giveren som partiet eller partiledet har mottatt bidrag fra. Plikten gjelder både der giveren er en juridisk person og der giveren er en fysisk person (privatperson). At den gjelder for juridiske personer innebærer at den gjelder samtlige rettssubjekter uavhengig av organisasjonsform.

Plikten til å kjenne de bakenforliggende giverne gjelder bare der den juridiske personen har som *formål eller vesentlig del av sin virksomhet* å støtte politiske partier eller partiledde økonomisk, jf. *andre punktum*. Om ett av disse vilkårene er oppfylt må avgjøres etter en helhetsvurdering. Det at giveren har som formål å yte støtte til politiske partier eller partiledde, vil kunne følge av vedtektene eller lignende til den juridiske personen. Det kan imidlertid også følge f.eks. av utsagn den juridiske personen kommer med i forbindelse med innsamlingen av midlene. Når det gjelder vilkåret om at bidragsyteren har som en vesentlig del av sin virksomhet å yte støtte til politiske partier eller partiledde, er det ikke noe krav om at mer enn halvparten av virksomhetens midler må gis i støtte til politiske partier eller partiledde. Det er nok at betydelige deler av virksomhetens midler går til slik støtte. Det skal videre mindre til for å anse «vesentlighetsvilkåret» oppfylt der de øvrige delene av virksomheten i stor grad består av å søke å påvirke hvordan velgerne skal stemme, enn der den øvrige aktiviteten ikke er av slik karakter.

Plikten politiske partier og partiledde har til å kjenne til de bakenforliggende giverne etter denne bestemmelsen gjelder for bidrag giveren har mottatt fra andre både i det kalenderåret bidraget gis, men bare i perioden frem til bidraget blir gitt til partiet eller partiledet, og i det foregående kalenderåret, jf. *bokstav a*.

For å kunne motta bidrag må partiet eller partiledet videre motta dokumentasjon fra giveren om hvem de bakenforliggende giverne er. Dokumentasjonen må også inneholde hvilke beløp som er gitt for at partiene skal kunne oppfylle innberetningsplikten etter § 20. Slik dokumentasjon vil typisk være bankutskrifter som viser hvem som har gitt bidrag til bidragsyteren.

Det følger av *tredje punktum*, jf. *andre punktum*, at dersom giveren er en privatperson, og det er en forutsetning at bakenforliggende givers bidrag helt eller delvis skal gis videre, kan partiet eller partiledet bare motta bidraget dersom det er kjent for partiet eller partiledet hvem som har gitt bidrag til privatpersonen som partiet eller partiledet mottar bidrag fra. Bestemmelsen gjelder både bidrag mottatt elektronisk og fysisk. Det vil gjelde blant annet ved ulike former for innsamlingsaksjoner gjennom ulike digitale

innsamlingsverktøy som «spleis» og lignende. Det vises for øvrig til merknadene til bokstav a.

Andre ledd bokstav c er nytt og fastsetter at politiske partier og partiledd ikke kan motta bidrag fra giver nevnt i første ledd andre punktum bokstav a og b dersom giveren selv har mottatt bidrag fra anonyme givere, jf. første ledd første punktum, eller dersom giveren er under offentlig myndighets kontroll eller er utenlandsk, jf. andre ledd bokstav a og b.

Femte ledd er endret som følge av at det er tatt inn et nytt femte ledd i § 20.

Til § 18

I tredje og fjerde ledd er det tatt inn en endring i beløpsgrensene i tråd med konsumprisindeksen for når partier eller partiledd er unntatt regnskapsplikt, bokføring og innberetningsplikt og særskilt plikt til innberetning av bidrag i valgår. De nye beløpsgrensene er henholdsvis 17 000 kroner og 15 000 kroner.

Til § 20

I første ledd er beløpsgrensene for når bidragets verdi og bidragsyters identitet skal oppgis særskilt endret i tråd med konsumprisindeksen både for bidrag til partiets hovedorganisasjon og partiledd på fylkeskommunal og kommunalt nivå. De nye beløpsgrensene er henholdsvis 50 000 kroner (sentralt nivå), 34 000 kroner (fylkeskommunalt nivå) og 17 000 kroner (kommunalt nivå).

Femte ledd er nytt og innebærer at dersom giver nevnt i § 17 første ledd andre punktum bokstav a og b selv har mottatt bidrag som overskrider beløpsgrensene i henholdsvis § 18 fjerde ledd eller § 20 første ledd, plikter partier og partiledd å identifisere bidragene i samsvar med reglene i sjette ledd. Det skal ikke innberettes hvor mye den enkelte bakenforliggende giver har gitt i bidrag. Bestemmelsen må ses i sammenheng med § 17 a første ledd andre og tredje punktum.

7 Forslag til endring i lov om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven)

I

I lov 17. juni 2012 nr. 102 om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven). gjøres følgende endringer:

§ 17 a første og andre ledd skal lyde:

(1) Politiske partier og partiledd kan ikke motta bidrag dersom giveren er ukjent for partiet (anonyme bidrag). *Politiske partier og partiledd kan kun motta bidrag fra juridiske personer som har som formål eller vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier eller partiledd økonomisk, dersom*

- a) *det er kjent for partiet eller partiledet hvem giveren i inneværende og forrige kalenderår har mottatt bidrag fra og*
- b) *partiet eller partiledet har mottatt dokumentasjon på hvem giveren har mottatt bidrag fra.*

Vilkårene i bokstav a og b gjelder tilsvarende når partier eller partiledde mottar bidrag fra privatpersoner som mottar bidrag fra andre for å gi bidrag til politiske partier eller partiledde.

(2) Politiske partier og partiledde kan ikke motta bidrag fra:

- a) rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll,
- b) utenlandske givere, det vil si privatpersoner som ikke er norske statsborgere eller som ikke oppfyller vilkårene for å ha stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg, jf. valgloven § 2-2, eller juridiske personer som er registrert i utlandet.
- c) *givere nevnt i første ledd andre punktum bokstav a og b som har mottatt bidrag fra rettssubjekter eller privatpersoner omfattet av første ledd første punktum eller andre ledd bokstav a og b.*

Femte ledd andre punktum skal lyde:

Reglene i § 19 første og annet ledd og § 20 *sjette* ledd gjelder tilsvarende.

§ 18 tredje ledd første punktum skal lyde:

Partier eller partiledde som i løpet av året har hatt samlede inntekter på under 17 000 kroner etter fradrag av all offentlig støtte, er unntatt fra regnskapsplikt, bokføringsplikt og innberetningsplikt etter første og annet ledd.

§ 18 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Alle partier og partiledde har i valgår plikt til særskilt å innberette bidrag over 15 000 kroner som er mottatt i perioden 1. januar til og med fredag før valgdag.

§ 20 første og femte ledd skal lyde:

(1) Dersom en bidragsyter i løpet av perioden har gitt ett eller flere bidrag til partiets hovedorganisasjon som til sammen utgjør en verdi av 50 000 kroner eller mer, skal bidragets verdi og bidragsyterens identitet oppgis særskilt. Det samme gjelder for bidrag til partiledde på fylkeskommunalt nivå som til sammen utgjør en verdi av 34 000 kroner eller mer, og for bidrag til partiledde på kommunalt nivå som til sammen utgjør en verdi av 17 000 kroner eller mer. Bidrag til partienes ungdomsorganisasjoner følger reglene for bidrag til morpartiet på tilsvarende nivå.

(5) *Bidrag som er gitt til en giver nevnt i § 17 første ledd andre punktum bokstav a og b, og som overskrider beløpsgrensene i henholdsvis § 18 fjerde ledd eller § 20 første ledd, skal identifiseres i samsvar med sjette ledd.*

Femte ledd blir sjette ledd.

II

- (1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
- (2) Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene skal gjelde fra forskjellig tid.